

21.05.2015

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VM108:00/2013

Sisäministeriön lausunto; HE tullilaki ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu esitys tullilaki ja eräksi siihen liittyvistä laeiksi. Nyt ehdotetulla tullilakilla on tarkoitus korvata nykyinen tullilaki kokonaisuudessaan. Ehdotettu tullilaki vastaa sisällöllisesti pääosin nykyistä tullilakia. Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä täsmennetään ja yhdenmukaistetaan tietyiltä osin vastaamaan poliisilain ja rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia.

Esityksessä ehdotetaan liitelakina muutettavaksi poliisilain 2 luvun 21 §:n 2 momenttia siten, että voimassa olevasta säännöksestä poistettaisiin poliisilta toimivaltuus laittomasti valmistetun tai laittomasti hallussa pidetyn tavarankäytön takavarikoimiseen. Muutosta on perusteltu sillä, että kyseisillä tapauksilla ei välttämättä ole mitään liittymää tullilain soveltamisalaan eli tavaroiden maahantuontiin tai maasta vientiin. Sisäministeriön käsityksen mukaan useissa tapauksissa tavaroiden laitton hallussapito tai valmistelu liittyy juuri tavaroiden maasta vientiin tai tuontiin. Tästä syystä poliisin nykyistä toimivaltuutta ei tulisi rajata ehdotetulla tavalla.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajavartiolaitoksen (578/2005) tullitehtäviä koskevan 24 §:n 2 momenttia siten, että Rajavartiolaitos voisi jatkossa Tullin pyynnöstä suorittaa tullivalvontaa myös sellaisilla rajanylityspaikoilla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Nykyisin tämä edellyttää toimivaltaisen tullimiehen pyyntöä, joka suppeasti tulkiten on voitu ymmärtää tarkoittavan jokaista suoritettavaa valvontatapahtumaa varten erillistä tullimiehen tekemää pyyntöä. Tämä ei kuitenkaan ole ollut alun perin tarkoitus ja vaikeuttaisi näin soveltaen Tullin ja Rajavartiolaitoksen viranomaisyhteistyötä ja resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä sovittaessa tullitoimenpiteiden ja rajatarkastusten suorittamisesta rajanylityspaikoilla. Lakimuutos selkeyttäisi siten tilannetta ja täsmentäisi lain säännöstä tältä osin. Lisäksi voimassa olevien säännösten mukaan Tulli voi jo nykyisinkin suorittaa rajatarkastuksia niillä rajanylityspaikoilla, joilla Rajavartiolaitos muutoin huolehtii rajavalvonnasta, minkä vuoksi vastaavan sisältöisen säännöksen ottaminen tullivalvonnan osalta rajavartiolaitokseen on perusteltua eikä käytännössä kuitenkaan muuttaisi tullimiehellä ja rajavartiolaitoksella jo olevia toimivaltuuksia, vaan nimenomaan helpottaisi toimenpiteiden suorittamisesta sopimista ja resurssien käyttöä mainittujen viranomaisten kesken.

Esityksen tullilakia koskevan lakiehdotuksen Rajavartiolaitokseen koskevan 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa puhutaan edelleen "toimivaltaisen tullimiehen pyynnöstä", joka tulisi yllä mainitun mukaisesti korjata esitettyyn uuteen muotoon "Tullin pyynnöstä".

Rajavartiolaitokseen lisättiin 479/2014 uusi 30 a § rajavartiolaitoksen toimivaltuudesta ohjata ja rajoittaa liikkumista rajanylityspaikalla. Vaikkakin nyt annettavan esityksen tullilakia koskevan lakiehdotuksen 17 ja 20 §:ssä säädettäisiin liikenteen ohjaamisesta ja liikkumisoikeuden rajoittamisesta, harkittavaksi esitetään myös rajavartiolaitoksen 30 a §:n mukaista toimivaltuutta tullimiehelle sisällytettäväksi esitykseen esimerkiksi tullilain rajatarkastusta koskevan 32 §:n 1 momenttiin tai edellä mainittujen 17 ja 20 §:n väliin.

21.05.2015

Tullilain 18 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi aluksen pysäyttamisestä ja tarkastamisesta merellä myös tullialueen ulkopuolella, jota muutosta on pidettävä kannatettavana ja toimivaltuuksia kansainvälisellä merialueella täsmentävänä. Harkittavaksi kuitenkin esitetään sanamuotoa tarkennettavaksi siten, että perusteeksi säädettäisiin "Jos on todennäköisiä syitä epäillä", mikä helpottaisi käytännön tilanteen arvioimista pysäytyspäätöksen tekemiseksi.

Tullilain 27 §:ään ehdotetaan tullimiehelle oikeutta yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunottoon. Sisäministeriö pitää Tullille ehdotettua uutta toimivaltuutta perusteltuna, mutta tuo samalla esille sen, että järjestyslain 21 §:ssä (612/2003) on mainittu toimivaltuus kuitenkin annettu vain poliisimiehelle ja rajoitettusti rajavartiomiehelle, joille muutoinkin kuuluu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoon liittyviä tehtäviä ja toimivaltuuksia. Jos tällainen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvä toimivaltuus katsotaan tarpeelliseksi myös tullimiehelle, sisäministeriön näkemyksen mukaan asiaa tulisi tarkemmin perustella ja arvioida esityksen perusteluissa ja etenkin *suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys* -osiossa. Pelkkä viittaus rajavartiomiehen vastaavaan oikeuteen ei sisäministeriön näkemyksen mukaan ole riittävä peruste, koska rajavartiomiehelle on muutoinkin säädetty yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoon liittyviä tehtäviä ja toimivaltuuksia sekä rajavartiolaissa että järjestyslaissa toisin kuin tullimiehelle. Lisäksi sisäministeriön näkemyksen mukaan asiasta säätäminen edellyttäisi lisäksi muutosta yllä mainittuun järjestyslain 21 §:ään.

Esityksessä käytetään termiä tullimies useassa kohtaa ja käsitteeseen on sidottu toimivaltuuksien käyttämistä. Esimerkiksi rajavartiolain määritelmiä koskevassa 2 §:ssä on erikseen määritelty rajavartiomiehen käsite. Näin ollen esitetäänkin harkittavaksi tulisiko tullilakiin ottaa vastaavanlaisesti erityinen tullimiehen käsitteen määrittelevä säännös esimerkiksi 1. lakiehdotuksen määritelmiä koskevaan 2 §:ään.

Lisäksi kiinnitetään huomiota unionin tullilainsäädännön mukaisia jäsenvaltion velvoitteita koskevan 6 §:n 5 ja 7 kohtiin. Kohdassa 5 viitataan Suomessa sijaitsevien, unionin kansainvälisen lentokentän määritelmän mukaisten lentokenttien ilmoittamiseen komissiolle, miltä osin tuodaan esille että vastaava velvollisuus rajanylityspaikkoina toimivien lentokenttien ilmoittamiseen on Schengenin rajasäännösten perusteella Rajavartiolaitoksella. Päällekkäisyyksien ja mahdollisten ilmoitusten sisällön poikkeavuuksien välttämiseksi, Rajavartiolaitos korostaa koordinoinnin tarpeellisuutta ilmoitusten tekemisessä Tullin ja Rajavartiolaitoksen välillä. Kohdan 7 osalta Rajavartiolaitos ehdottaa tullausarvon määrittämiseen tarvittavan valuuttakurssin määäämisessä käytettäväksi Suomen Pankin vahvistamaa muuntokurssia Tullin määräysvallan sijasta, mikä olisi omiaan edistämään viranomaisen toiminnan läpinäkyvyyttä ja puolueettomuutta sekä vastaisi paremmin täytäntöönpanoasetuksen tätä koskevan määräyksen kansallista toimeenpanoa tapauksissa, joissa mainitun määräyksen mukaisesti Euroopan Keskuspankin vahvistamaa muuntokurssia ei ole saatavilla.

Lisäksi sisäministeriö tuo teknisenä seikkana esille sen, että Rajavartiolaitos kirjoitetaan Tullin tavoin isolla alkukirjaimella, mikä tulisi korjata esityksen tekstiin kauttaaltaan.

Lisätietoja sisäministeriön lausunnosta antavat tarvittaessa poliisiylitarkastaja Keijo Suuripää ja rajavartiolylitarkastaja Pertti Normia.

Kansliapäällikkö

Päivi Nerg

Ylitarkastaja

Hanne Huvila

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 21.05.2015 klo 11:51. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

21.05.2015

Tiedoksi

Sisäministeri Räsänen
Valtiosihteeri Anttoora
Erityisavustajat Falk, Haverinen, Kalmi, ja Mattila
Poliisiylitarkastaja Suuripää, SM PO
Rajavartiolytarkastaja Normia, RVLE